

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์มีความพยายามที่จะพัฒนาประเทศของตนให้อยู่ในมาตรฐานที่ดีขึ้น ซึ่งในระยะแรกได้รับความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการให้เงินช่วยเหลือในลักษณะของการให้เปล่า การให้กู้ยืม ฯลฯ นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960s เป็นต้นมาการพัฒนาของประเทศส่วนใหญ่ ในเขตนี้นับเป็นไปโดยมีแบบแผนที่ค่อนข้างแน่นอนด้วยการมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่เป็นการจัดทำแผนตามความคิดแบบตะวันตก โดยการแนะนำผ่านผู้เชี่ยวชาญต่างๆ จากประเทศตะวันตก ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาโดยผ่านองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ โดยในช่วงทศวรรษดังกล่าวนี้ เศรษฐกิจโลกยังอยู่ในสภาพที่มีการขยายตัว

แต่เมื่ออย่างเข้าทศวรรษที่ 1970s นั้น ปรากฏว่า ภาวะเศรษฐกิจโลกเริ่มย่างเข้าสู่ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ซึ่งภาวะดังกล่าวนี้กระทบไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศกำลังพัฒนา ค่อยพัฒนา หรือประเทศกลุ่มสังคมนิยม (Thrift, 1986 p.12) ดังนั้นประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงถูกกระทบด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามผลกระทบดังกล่าวอาจเกิดแก่ประเทศต่างๆ ไม่เท่ากันซึ่งย่อมแล้วแต่โครงสร้างเศรษฐกิจและลักษณะความสัมพันธ์ของประเทศนั้นๆ กับตลาดโลก

สาเหตุสำคัญของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจโลกในทศวรรษที่ 1970s ประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ คือการพุ่งขึ้นของราคาน้ำมันอย่างรุนแรง ยังผลให้ต้นทุนของสินค้าต่างๆ เพิ่มขึ้นและทำให้สินค้าต่างๆ มีราคาแพงขึ้น แต่ขณะเดียวกันนั้นก็กลับปรากฏว่าราคาสินค้าของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีราคาลดต่ำลง การลดลงของ Demand สินค้าอุตสาหกรรมจากภูมิภาคแถบนี้ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตต่างๆ รวมทั้งค่าขนส่งสูงขึ้นและการแสวงหาเงินทุนเป็นไปอย่างยากลำบากซึ่งวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ย่อมทำให้เกิดสภาพที่อัตราการแลกเปลี่ยน

ทางการค้า (Term of trade) อยู่ในสภาพที่เสื่อมลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้า
ขั้นปฐมที่ประเทศแถบนี้ส่งออกสู่ตลาดโลก

ถ้าหากจะพิจารณาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ต้องเผชิญกับภาวะ
วิกฤต ในช่วงต้นและปลายทศ-วรรษที่ 1970S อย่างรุนแรง ก็คือ การขึ้นราคา
น้ำมันในปี ค.ศ. 1974 และ 1979 ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตในสองประเทศดังกล่าว
เพิ่มมาก เนื่องจากประเทศเหล่านี้ต้องนำเข้าน้ำมันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศ
ไทย การนำเข้าน้ำมันเป็นรายการที่มีมูลค่าสูงมากในสินค้าและบริการนำเข้า ใน
ขณะที่ราคาสินค้าส่งออกมีราคาตกต่ำลง เมื่อเทียบกับสถานการณ์ของประเทศอื่นๆ
เช่น ประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งมีการส่งออกน้ำมันมากโดยเฉพาะอย่าง
ยิ่งประเทศแรก สถานการณ์ของประเทศทั้งสองจึงต่างไปจากประเทศไทยและ
ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งประสบภาวะวิกฤตการณ์อย่างหนัก จนกระทั่งองค์กรการเงิน
ระหว่างประเทศ คือ IMF (International Monetary Fund) และธนาคาร
โลกต้องยื่นมือเข้ามาแทรกแซง ในทางตรงกันข้ามในปี ค.ศ. 1981 เมื่อราคาน้ำมัน
ตกลงนั้น ภาวะวิกฤติของประเทศไทย และฟิลิปปินส์จะบรรเทาเบาบางลง ใน
ขณะเดียวกันประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียได้รับผลกระทบทางลบค่อนข้างมาก
เนื่องจากรายได้จากน้ำมันชะลดตัวลง

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศเหล่านี้จะประสบภาวะวิกฤตในช่วงทศวรรษที่
1970S แต่ทว่าเมื่อพิจารณาอัตราความเจริญเติบโต ยังพบว่าประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่
ยังคงมีอัตราการเจริญเติบโตค่อนข้างสูง ซึ่งอาจเป็นด้วยลักษณะโครงสร้างเศรษฐกิจ
มีฐานกว้าง คือ การกระจายการผลิตไปในสินค้าหลาย ๆ ชนิด ซึ่งเป็นการลดผล
กระทบจากเหตุการณ์เลวร้ายทางเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย
ซึ่งสัดส่วนของการเข้าไปมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจโลกยังค่อนข้างน้อยในขณะนั้น ย่อม
เท่ากับช่วยลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกลงด้วย

แม้จะประสบปัญหารุนแรงทางเศรษฐกิจ แต่ประเทศเหล่านี้มีความพยายามที่จะ
รักษาอัตราความเจริญเติบโตให้อยู่ในระดับสูง ในขณะที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ
ในโลกนั้น ทั้งโดยการที่รัฐบาลส่วนใหญ่ทำการใช้จ่ายงบประมาณมากมาย ซึ่งนับ

เป็นภาระหนัก ทั้งยังก่อให้เกิดผลเสียต่อดุลการชำระเงิน (Balance of Payments deficits) แต่เมื่อเทียบกับประเทศโลกที่สามทั่วไปแล้วภาวะการเป็นหนี้สินต่างประเทศของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ยังนับว่าต่ำมากที่สุด จากรายงานของธนาคารโลกในช่วงทศวรรษที่ 1970s เช่นในปี ค.ศ. 1975 อัตราการเป็นหนี้สินต่างประเทศ (Debt Service Ratio) ของประเทศอินโดนีเซีย ประมาณ 7.5 มาเลเซีย 3.3 ฟิลิปปินส์ 7.1 สิงคโปร์ 0.7 ไทย 2.4 เมื่อเทียบกับบราซิลและเม็กซิโกในเวลาเดียวกัน อัตราดังกล่าวตกประมาณ 16.8 และ 25.1 ตามลำดับ เป็นต้น

ในทศวรรษต่อมาคือ 1980s นั้นสถานการณ์ของเศรษฐกิจโลกยังไม่มีความแน่นอน แต่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่กลับมีการปรับตัวในลักษณะที่คึกคัก ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งสถานการณ์ภายในทางด้านการเมือง และการคอร์รัปชันของผู้นำมีส่วนทำให้เศรษฐกิจของประเทศทรุดตัวลงอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามระหว่างทศวรรษที่ 1980s นั้น เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ก็ใช้ว่าจะราบเรียบตลอดทศวรรษ แต่มีการหยุดชะงักบ้างในบางปี

เหตุวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในโลกและส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้น ยังผลให้ประเทศกลุ่มนี้พยายามปรับตัวทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ประเทศไทยเป็นตัวอย่างที่ดีในการพยายามปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำโดยคำแนะนำของ IMF และ ธนาคารโลก กลยุทธ์ที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนของประเทศไทยคือ การเปิดตัวต่อเศรษฐกิจโลกมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนจากต่างประเทศ และในขณะเดียวกันได้พยายามทำให้เศรษฐกิจดำเนินไปอย่างมีเสถียรภาพ

การปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจดังกล่าวของภูมิภาคนี้ส่งผลให้ เศรษฐกิจของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์มีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงมาก ในประเทศไทยนั้นการเข้ามาของทุนนิยมโลกและการเปิดตัวต่อเศรษฐกิจโลกในทศวรรษที่ 1980s มีมาก

อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการปรับตัวในช่วงทศวรรษที่ 1980s นั้นในอนาคตอาจจะลดลงเนื่องจากการเปิดประเทศมากขึ้นของประเทศสังคมนิยม เช่น จีนแผ่นดินใหญ่ และประเทศยุโรปตะวันออก ดังนั้นนักลงทุนอาจหันเหการลงทุนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังประเทศดังกล่าวและประเทศสังคมนิยมในภูมิภาค ซึ่งกำลังเปิดตัวสู่โลกภายนอก เช่น ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า อาจมีโอกาสรับการลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น แทนประเทศที่เคยได้รับความสนใจนักลงทุนมาก่อน ดังเช่นประเทศไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น ดังนั้น ยุคทองของประเทศสังคมนิยมดั้งเดิมในภูมิภาคนี้อาจหมดลงได้

ในขณะที่ (ทศวรรษที่ 1990s) การเคลื่อนย้ายการลงทุนเข้าไปในประเทศเกิดใหม่ได้เกิดขึ้นแล้ว นักลงทุนจากหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เริ่มเห็นศักยภาพของประเทศเปิดใหม่ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีการนำเงินไปลงทุนอย่างมาก การผลิตหลายประเภทซึ่งเคยผลิตในประเทศดั้งเดิม เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทยนั้น นักลงทุนเริ่มโยกย้ายเข้าไปลงทุนในประเทศเปิดใหม่ เช่น ลาว เวียดนาม ทั้งนี้เพราะต้นทุนการผลิตในประเทศเหล่านั้นยังต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย เช่น ที่ดินในเมืองยังมีราคาต่ำ ค่าแรงยังต่ำกว่าประเทศไทย ปัญหาที่นักลงทุนอาจประสบการลงทุนกับประเทศเปิดใหม่คือความไม่แน่นอนของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ความไม่สะดวกสบายจากระบบสาธารณูปโภคที่ยังไม่เพียงพอ ตลอดจนการติดต่อสื่อสารที่อาจยังมีปัญหา เนื่องจากภาษาที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามปัญหาเหล่านี้อาจต้องใช้เวลาในการแก้ไขแต่เป็นสิ่งที่แก้ไขได้

จากสถานการณ์ที่รุ่มร้อนของการเปิดประเทศใหม่ ๆ ดังกล่าว ซึ่งน่าจะทำให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เคยได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างชาติต้องปรับกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจของคนเสียใหม่ เช่น

- ประการแรก คือ การปรับระบบการทำงานต่าง ๆ ของฝ่ายราชการที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนจากต่างประเทศ ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมและมี

ประสิทธิภาพ ความมีประสิทธิภาพนั้นอาจพิจารณาจากขั้นตอนการคิดต่อหรือ เอกสารต่าง ๆ มิให้ยุ่งยาก แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าทำให้ชาวต่างชาติเข้ามาโดยไม่ตรวจสอบให้ถี่ถ้วน เป็นสิ่งที่ดีในปัจจุบันมีชาวต่างชาติเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในลักษณะจับเสือมือเปล่ามากมาย ซึ่งไม่สมควรให้เกิดขึ้น

- ประการที่สอง คือ การปรับปรุงคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ เพราะดูเหมือนว่าต่อไปในหลาย ๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทยจะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศเปิดใหม่ด้วยแรงงานราคาถูกอีกต่อไป ดังนั้นเราต้องยอมรับว่าวงจรเศรษฐกิจต้องมีการหมุนไป ประเทศที่เคยผลิตอุตสาหกรรมที่ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสูงหรือแรงงานที่มีทักษะ จะต้องเปลี่ยนแนวคิด เป็นการผลิตสินค้าคุณภาพดี โดยที่ราคาไม่แพงจนเกินไป ซึ่งหมายความว่าจะต้องใช้แรงงานที่มีคุณภาพและสามารถทำงานในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง ๆ ได้ นั้นหมายความว่าต้องมีการปรับปรุงคุณภาพมนุษย์กันจำนวนมาก และระบบการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลกก็เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนั้นการให้โอกาสในการศึกษาหรือการทำงานระหว่างหญิงและชายควรจะทำกัน เพราะไม่มีอะไรเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าเพศใดเพศหนึ่งมีความเหนือกว่าอีกเพศ

- ประการที่สาม รัฐบาลควรให้ความสนใจ ในการสร้างเงินออมขึ้นในประเทศแทนการหวังเงินทุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีความไม่แน่นอนสูง เนื่องจากผู้มีเงินออมชาวต่างชาติย่อมพยายามแสวงหาผลตอบแทนสูงสุดดังนั้นเงินลงทุนในระยะหลัง ๆ จะมีลักษณะเคลื่อนไหวเข้าออกรวดเร็ว หรือกล่าวได้ว่าเป็นการลงทุนระยะสั้น ๆ เสียส่วนใหญ่ ดังนั้นรัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญแก่การลงทุนจากเงินออมในประเทศ โดยการให้แรงจูงใจต่างๆ เช่นการไม่เก็บภาษีดอกเบี้ยเงินออม นอกจากนั้นควรพิจารณาพฤติกรรมของผู้นักธุรกิจในประเทศ การเอาอย่างการบริโภคของประชาชนในประเทศเจริญแล้วนั้น เป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องมีความเข้มงวด เนื่องจากในขณะนี้ประเทศส่วนใหญ่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ยกเว้นประเทศสิงคโปร์) มี

อัตราการลงทุนต่ำและประชาชนใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ในประเทศไทยจะสังเกตได้จากพฤติกรรมการใช้จ่ายของวัยรุ่น

- ประการที่สี่ ประเภทของการลงทุนนั้นควรเป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องระมัดระวัง ตัวอย่างเช่น ในประเทศไทยในอดีตนักลงทุนต่างชาติหรือแม้แต่ักลงทุนไทย ทำการลงทุนในสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น หรือไม่เหมาะสมกับประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสนามกอล์ฟ ในท้องที่ต่าง ๆ ซึ่งกิจการดังกล่าว นอกจากจะมีใช้เพื่อคนไทยส่วนใหญ่แล้วการใช้ทรัพยากรของชาติยังคงเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย เช่นการใช้น้ำเพื่อรักษาสวนให้เขียวชอุ่ม ในขณะที่เกษตรกรในบริเวณข้างเคียงไม่มีน้ำจะใช้ในการกสิกรรม นอกจากนั้นก็กิจการดังกล่าวยังใช้สารเคมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพที่ดิน ในอนาคต และที่ดินใกล้เคียง อันเป็นผลเสียต่อสภาพแวดล้อม (ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์ของ Cost-Benefit แล้ว ไม่น่าจะคุ้ม)

- ประการที่ห้า การรวมตัวกันของประเทศแถบนี้จากสถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศในเขตต่าง ๆ ของโลก มีการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจเช่น กลุ่มอเมริกาเหนือ (NAFTA) กลุ่มยุโรป (EEC) เป็นต้น ประเทศแถบนี้จึงควรที่จะรวมตัวกันให้เข้มแข็ง และด้วยความจริงใจในการร่วมกันแก้ไขปัญหามา เพื่อสร้างอำนาจต่อรองซึ่งปัจจุบันการรวมตัวของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการรวมกลุ่ม ASEAN ซึ่งประสบความสำเร็จในการรวมตัวกันบางเรื่อง แต่ทางด้านเศรษฐกิจแล้วยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะยังมีลักษณะแข่งขันกันเอง แทนการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่นประเทศสิงคโปร์มักจะออกข่าวให้ร้ายประเทศไทยอยู่เรื่อยเพื่อช่วงชิงนักลงทุนและนักท่องเที่ยว ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่เป็นที่เพื่อนสมควรกระทำต่อกัน

- ประการที่หก การแสวงหาตลาดใหม่ ๆ เป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องทำอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าที่ปรากฏในบางประเทศ เช่น ประเทศไทยนั้น ดูเหมือนว่ารัฐบาลยังมีได้ทำงานด้านนี้อย่างเต็มที่ แม้ว่าจะมีหลายหน่วยงานที่แสดงบทบาทการแสวงหา

ตลาดสินค้า ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงต่างประเทศ ฯลฯ แต่ในความ
เห็นของผู้เขียนเห็นว่าการมีหน่วยงานหลายหน่วยงานทำงานในสิ่งเดียวกันจะมีความ
ผิดพลาดได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลักษณะการทำงานของราชการไทย ซึ่งขาด
การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัดอยู่แล้ว การทำงานด้านนี้
จึงควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อถือได้มากขึ้น

ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงบางประเด็นสำหรับกลยุทธ์ที่รัฐบาลควรจะต้องกระทำ
โดยที่ประชาชนจะต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ โดยตระหนักว่าอนาคตของประเทศ
เท่านั้น อยู่ที่คนทุกคนต้องให้ความร่วมมือกัน